

„KATOWICKA DLA AUTYZMU” – PIERWSZE POLSKIE CENTRUM HANDLOWE Z KOMPLEKSOWĄ OFERTĄ DLA OSÓB ZE SPEKTRUM AUTYZMU

Czy przestrzeń publiczna, jaką jest galeria handlowa, może być przyjazna dla osób ze spektrum autyzmu? Jak ją ośwoić, by stała się bardziej komfortowa? Czy w ogóle jest to możliwe? Z badań, przeprowadzonych na początku 2019 roku przez Fundację JiM wynika, że aż 53% osób autystycznych wskazało centra handlowe jako sprawiające największe trudności i najmniej przyjazne. Jednak Galeria Katowicka, zarządzana przez APSYS Polska, udowodniła, że nie musi tak być, wdrażając - jako pierwsze polskie centrum handlowe - kompleksowy program bycia przyjazną osobom ze spektrum autyzmu - „Katowicka dla Autyzmu”.

Podjęte działania mają na celu zapewnienie osobom autystycznym komfortowej i bezpiecznej w użytkowaniu przestrzeni. Wszystkie udogodnienia przygotowano we współpracy z partnerem merytorycznym, Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno-Edukacyjnym *Metis* w Katowicach. Dopełnieniem przygotowanych już wcześniej udogodnień jest pierwsza w Polsce produkcja VR, która pozwoli maksymalnie przybliżyć optykę osób z autyzmem. Premiera filmu pt. „Jedno centrum - wiele optyk” odbyła się 17 kwietnia 2019 roku. Wykorzystana w projekcie nowoczesna technika, dająca trójwymiarowy obraz przestrzeni, umożliwia oglądającym maksymalną koneksję z perspektywą osób autystycznych. Dotychczas, dla „zwykłych ludzi”, wrażenia osób ze spektrum autyzmu stanowiły zagadkę, teraz każdy, choć w niewielkim stopniu, może je usłyszeć, zobaczyć i doświadczyć. Dzięki nagraniu VR, oglądający mają możliwość spojrzenia na galerię handlową oczami nastolatka ze spektrum, bombardowanego różnorodnymi bodźcami - m.in. światłem czy kakofonią dźwięków. Myślą przewodnią, która towarzyszyła powstaniu filmu, jest zrozumienie i akceptacja zwykle nieoczywistych dla otoczenia reakcji osób autystycznych, wynikających z przeciążenia bodźcami, poprzez ich osobiste doświadczenie.

- Film „Jedno centrum - wiele optyk” to jeden z elementów kompleksowych działań realizowanych przez Galerię Katowicką. Odbiorcy materiału mogą sprawdzić, jakie wrażenia towarzyszą osobom z zaburzeniami ze spektrum autyzmu podczas wizyty w miejscu publicznym. Nie tylko centra handlowe, ale również inne ogólnodostępne przestrzenie dostarczają ponadprzeciętnej ilości bodźców, z którymi nie wszyscy radzą sobie w równy sposób. Galeria Katowicka, jako pierwsza, wprowadziła konkretny, wieloaspektowy system udogodnień. W filmie pokazano także, jakim celem służy utworzony w Galerii Katowickiej Pokój Wyciszenia. Obejrzenie filmu to okazja do „wejścia w świat” osoby ze spektrum i doświadczenia go wszystkimi zmysłami. Pozwoli to na zrozumienie tych osób, a dzięki temu na ich akceptację – mówi Katarzyna Niemotko z Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego Metis w Katowicach.

Co jeszcze funkcjonuje w ramach programu „Katowicka dla Autyzmu”? Jesienią 2018 roku w Galerii otwarty został Pokój Wyciszenia - pierwszy tego typu punkt, uruchomiony w polskim centrum handlowym. Średnio korzysta z niego kilkanaście osób miesięcznie.

Przygotowano go z myślą o klientach, w tym tych najmłodszych, którzy podczas wizyty w galerii potrzebują chwilowego odreagowania napięcia, wyciszenia, odcięcia się od różnorodnych bodźców. Jak wskazują badania Fundacji JiM, ponad 94% rodziców dzieci ze spektrum autyzmu potwierdziło, że ich dzieci wykazują trudne zachowania. Poproszeni o wskazanie, w jakich miejscach publicznych dochodzi do nich, jako pierwsze podali sklepy (48%), na drugim - (47%) centra handlowe*.

Zarządca Galerii podjął także inne działania. Pracownicy biura administracji, ochrony obiektu oraz chętni najemcy zostali przeszkoleni przez konsultanta z ROM-E Metis w zakresie rozpoznania i odpowiedniego reagowania na zachowania osób ze spektrum autyzmu. Prawie 80 najemców Galerii Katowickiej włączyło się do akcji, deklarując - w razie potrzeby - wyciszenie muzyki lub zmniejszenie oświetlenia w swoim lokalu na prośbę wchodzącego klienta. Lokale te zostały oznakowane specjalnymi naklejkami. Kolejnym krokiem było wprowadzenie tzw. „cichych godzin”. Po raz pierwszy, 2 kwietnia, muzyka i reklamy na pasażach handlowych zostały wyłączone w godzinach 9:00 - 11:00. „Ciche godziny” docelowo obowiązywać będą w każdą sobotę, w godzinach 9:00 - 11:00 - w tym czasie w tzw. częściach wspólnych nie będzie słychać reklam i muzyki.

Transformacji została poddana także aplikacja mobilna Centrum, którą zaktualizowano o moduł nawigacji personalnej, wskazujący najkrótszą drogę do Pokoju Wyciszenia oraz do lokali tych najemców, którzy włączyli się do akcji.

- Wielokrotnie pokazaliśmy, że potrafimy przełamywać bariery i wytyczać nowe kierunki działań. Zależy nam, aby swobodnie mógł czuć się u nas każdy klient, również osoby i rodziny z dziećmi ze spektrum autyzmu. Chcemy ułatwić im pobyt w Galerii Katowickiej, czyniąc go bardziej komfortowym, a przy okazji kreować odpowiedzialne postawy. Nasze pionierskie przedsięwzięcie stało się inspiracją dla innych obiektów zarządzanych przez APSYS Polska w całym kraju. Już niedługo, na wzór Galerii Katowickiej, zaczną powstawać więcej miejsc przyjaznych osobom z obniżoną sprawnością funkcjonowania w społeczeństwie - mówi Joanna Bagińska, Dyrektor Galerii Katowickiej. I dodaje: Jak wynika z badań, wśród najczęstszych propozycji, mających ułatwić osobom z ASD pobyt w przestrzeni publicznej, wymieniane były: szkolenia dla osób, które mają styczność z osobami z ASD (85%), redukcja bodźców (72%), tzw. „ciche godziny” (58%), usprawnienia architektoniczne (17%) - wszystkie je zrealizowaliśmy, a nawet poszliśmy kilka kroków dalej.*

** Fundacja JiM, Badanie ankietowe „Dostępność przestrzeni publicznej dla osób ze spektrum autyzmu”, 2019.*

